

พระภิกษุตี๋มเครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ ผิดพระวินัยหรือไม่¹

พงษ์ศิริ ยอดสา²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า เครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “เบียร์ไร้แอลกอฮอล์” นั้น จัดเป็นสุราเมรัยหรือไม่ และเมื่อพระภิกษุตี๋มจะผิดพระวินัยหรือไม่ สืบเนื่องจากเมื่อต้นปี พ.ศ. 2562 มีการโฆษณา การนำเสนอข่าวสาร และกิจกรรมเชิญชวนให้ทดลองตี๋มเครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ ยี่ห้อหนึ่งโดยไม่เกิดความมีนเมาระหว่างการทำงาน การออกกำลังกาย หรือแม้กระทั่งการขับชี่ยานพาหนะ

¹ บทความนี้ได้นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ของคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และตีพิมพ์เป็นรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 แล้วเมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และได้ปรับปรุงเป็นบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² นักศึกษาวิจัย ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา
Email: pannawuth.1994@gmail.com

วันที่รับบทความ 20 กรกฎาคม 2564 วันที่แก้ไขบทความ 28 มกราคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ 7 มีนาคม 2565

การศึกษาแยกออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องต้มมีนเมาประเภทต่าง ๆ ในวัฒนธรรมอินเดียโบราณอันเป็นยุคคู่ขนานกับพระพุทธศาสนาที่มีการอธิบายเรื่องข้อห้ามการดื่มสุราของพระภิกษุในสุรापानวรรค 2) การวิเคราะห์ด้วยบทพระวินัยเกี่ยวกับการดื่มน้ำเมา และ 3) ศึกษาด้วยทฤษฎีหมายของประเทศไทยตามราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

จากการศึกษาพบว่า ในด้านกรรมวิธีการผลิต เครื่องต้มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ มีลักษณะเดียวกันกับการผลิตสุราที่ทำจากข้าวตามวัฒนธรรมอินเดียโบราณในปัจจุบันเรียกสุราที่ทำจากข้าว/แ่จจากข้าวว่า “เบียร์” ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตไม่จัดเครื่องต้มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ เป็นเครื่องดื่มที่ให้โทษ เพราะไม่มีแรงแอลกอฮอล์หรือมีแรงแอลกอฮอล์ไม่ถึง 0.5 ดีกรี ที่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย และไม่ทำให้สูญเสียสติสัมปชัญญะ แต่ในพระวินัยไม่ได้ใช้เกณฑ์วินิจฉัยในการปรับอาบัติที่ความมีนเมา แต่ยึดที่วัตถุเป็นหลัก ดังนั้น หากพระภิกษุดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ล่องล้าออกไปแม้เพียงปลายหย้าคาโดยคิดหรือสงสัยว่าเป็นน้ำเมาก็ถือว่าละเมิดสิกขาบทและต้องถูกปรับอาบัติทุกกฏ

คำสำคัญ : สุรา เมรัย เครื่องต้มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ เบียร์ไร้แอลกอฮอล์

Is Drinking Non-Alcoholic Malt Beverage by a Monk in Violation of the Discipline?³

Pongsiri Yodsa⁴

Abstract

This article seeks to examine whether non-alcoholic malt beverages, also commonly known as “non-alcoholic beer”, should be considered an intoxicating drink, and if a monk consumes it, would it be in violation of the Discipline? In early 2019 C.E., advertisements, news presentations, and invitations to sample a non-alcoholic malt beverage of a certain brand during work, exercise, or even while operating vehicles were rampant. It was claimed that the beverage does not cause intoxication.

The research is divided into 3 parts: 1) studying information on different types of intoxicating beverages in Ancient India, an era contemporaneous with the time that Buddhism discussed the prohibition of monks from consuming alcoholic beverages in *Surāpānavagga*; 2) analyzing the text of the *Vinaya* that pertains to

³ This article was presented at the 3rd National Conference of the Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, and published as a proceeding on 28 May 2021. now has been updated for publication in the *Journal of Buddhist Studies Chulalongkorn University*

⁴ Research student of DCI Center for Buddhist Studies, Bangban, Phra Nakorn Si Ayutthaya Email: pannawuth.1994@gmail.com

the consumption of intoxicating beverages; and 3) examining relevant law articles in the Royal Thai Government Gazette - Excise Act B.E. 2017

The study found that the production process of non-alcoholic malt beverages is similar to that of rice-liquor in the Ancient Indian tradition. Today, fermented alcoholic beverage made from rice is called “beer”. The Excise Act does not categorize non-alcoholic malt beverages as harmful to the human body or as impairing conscience since they contain no alcohol or less than 0.5 degrees of it. Yet the Vinaya Pitaka does not use intoxication but material as the criterion for offence. Therefore, if a monk consumes a non-alcoholic beverage, even a small drop at the tip of a grass leaf, thinking or suspecting that it may be intoxicating, he is considered to be in violation of the disciplinary rule and must be penalized.

Keyword : Surā, Meraya/Maireya, Non-Alcoholic Malt beverage, Non-alcoholic beer

1. บทนำ

กระแสการดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์⁵หรือที่คุ้นเคยในชื่อ “เปียร์ไร้อัลกอฮอล์” เพื่อดูแลสุขภาพได้เกิดเป็นกระแสอีกครั้งในสังคมไทย เมื่อบริษัทผลิตเปียร์ไร้อาหารหนึ่งได้ผลิตและเผยแพร่โฆษณาแนะนำเสนอสินค้า “เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์” เพื่อเอาใจผู้บริโภคแอลกอฮอล์ที่เป็นห่วงสุขภาพ และกลุ่มคนวัยทำงานให้สามารถดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ สามารถดื่มได้เหมือนกันเปียร์ทั่วไปที่ยังคงรสสัมผัสเดิมของเปียร์ไว้แต่จะไม่ทำให้เกิดความมึนเมาหลังจากดื่ม (Marketing Oops!, 2562) ซึ่งทางบริษัทนั้นได้ประกาศผ่านสื่อโฆษณาต่าง ๆ รวมถึงการทำกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น สำนักงาน ร้านอาหาร คาเฟ่ และพื้นที่ชุมชนให้ได้รับรู้ รวมถึงเชิญชวนให้ทดลองเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ ในระหว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในระหว่างการทำงาน การออกกำลังกาย หรือแม้กระทั่งการขับชี่ยานพาหนะ เพื่อเป็นการโฆษณาว่า สามารถบริโภคได้โดยไม่เกิดความมึนเมา แต่อย่างไรก็ตาม การจัดจำหน่ายเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์นี้ก็ต้องจัดจำหน่ายในแผนกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำหนดเวลาในการซื้อ และอายุผู้ซื้อเพราะเนื่องจากยี่ห้อของสินค้ายังติดตาผู้บริโภคว่าเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (อริณย์ หนองพล, 2562)

นอกจากนั้น ตามกฎหมายที่ว่าด้วยอาหารของประเทศไทยยังได้จัดเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์อยู่ในประเภท “เครื่องดื่ม” ไม่ได้จัดให้เป็นเครื่องดื่มให้โทษดังเช่นสุราแช่หรือสุรากลั่น (นนุช ใจจีน, โสภิต นาสืบ, กมลพัฒน์ มากแจ้ง, สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และชุตินา อรรถสิทธิ์, 2561, หน้า 529) ในประเด็นนี้มีความเป็นไปได้ว่า หากผู้คนทั่วไปทราบเรื่องเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์นี้ไม่

⁵ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กำหนดให้ใช้ “เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์” เป็นชื่อผลิตภัณฑ์ในการโฆษณาสุราหมัก/แช่ที่ไม่มีปริมาณแอลกอฮอล์ ส่วน “เครื่องดื่มมอลต์สกัดแอลกอฮอล์ออก” กำหนดให้ใช้ในการโฆษณาสุราหมัก/แช่ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรี

ได้จัดเป็นเครื่องตี๋มให้โทษดังเช่นสุรา ไม่มีฤทธิ์แอลกอฮอล์ที่ทำให้เกิดความมึนเมา ก็อาจตัดสินใจซื้อเข้ามาเพื่อถวายพระภิกษุสามเณรแทนการถวายน้ำปานะประเภทอื่น

ด้วยเหตุดังกล่าวอาจทำให้พระภิกษุได้มีโอกาสข้องเกี่ยวกับเครื่องตี๋มมอลต์ ไม่มีแอลกอฮอล์มากขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ยังให้ความชัดเจนกับเครื่องตี๋มชนิดนี้ไม่ได้ว่า พระภิกษุสามารถตี๋มได้จริงหรือไม่ และเมื่อตี๋มแล้วจะเข้าข่ายว่าเป็นสุราเมรัยอันจะนำไปสู่การละเมิดสิกขาบทที่ว่าด้วยเรื่องห้ามไม่ให้พระภิกษุตี๋มสุราเมรัยหรือไม่ (พระไตรปิฎก เล่ม 4 ข้อ 576-577 หน้า 636-637) เพราะเนื่องจากเครื่องตี๋มนี้ ถูกผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีเดียวกันกับเบียร์ที่เป็นเครื่องตี๋มให้โทษ เพียงแต่มีกระบวนการสมัยใหม่ที่สามารถสกัดแอลกอฮอล์ออกเพื่อไม่ให้เกิดความมึนเมา

ดังนั้น ในบทความนี้จึงจะได้ทำการศึกษาว่า “เครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ จัดเป็นสุราเมรัยหรือไม่ และถ้าพระภิกษุตี๋มเครื่องตี๋มชนิดนี้จะผิดพระวินัยหรือไม่” โดยจะได้ศึกษาจาก 1) ศึกษานิยามของคำว่า “สุรา” และ “เมรัย” ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและเนื้อหาที่อยู่ร่วมสมัยเดียวกับพระพุทธศาสนาในยุคพุทธกาลเพื่อให้ทราบว่า สุราและเมรัยมีลักษณะเป็นอย่างไรในสังคมอินเดีย ยุคโบราณ และทางพระพุทธศาสนามีการวางกฎระเบียบ บทลงโทษไว้อย่างไร และมีผลกระทบอย่างไรกับผู้ตี๋ม 2) ศึกษาเปรียบเทียบกับราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต ในกระบวนการผลิตเครื่องตี๋มประเภทสุรากลั่น และสุราแช่ และเครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ แล้วจึงนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาทำการวินิจฉัยว่า เครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ จัดเป็นสุราเมรัยหรือไม่ นอกจากนั้นก็จะวิเคราะห์ผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่เกิดจากการตี๋มเครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ เพิ่มเติมเข้าไปด้วย

2. นิยามของสุราเมรัยในมุมมองวัฒนธรรมอินเดียโบราณ⁶

2.1 กระบวนการผลิต

ย้อนกลับไปสู่สังคมอินเดียยุคโบราณซึ่งเป็นต้นแหล่งของการกำเนิดพระพุทธศาสนา สุราและเมรัยเป็นชื่อเครื่องดื่มมีนเมาประเภทหนึ่งจากหลายประเภทที่ถูกใช้ในงานสังสรรค์ตามสมาคมต่าง ๆ ซึ่งเครื่องดื่มมีนเมาในยุคอินเดียโบราณส่วนมากจะใช้น้ำตาลที่มีจากวัตถุดิบต่าง ๆ น้ำอ้อย น้ำตาลโตนด น้ำผึ้ง น้ำมะพร้าว ดอกไม้ ผลไม้ที่ให้ความหวาน จำพวกองุ่น มะม่วง กล้วย อินทผาลัม เป็นต้น มาเป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องดื่มมีนเมาโดยหมักหรือดองไปพร้อมกับแป้งที่ได้จากข้าวหรือธัญพืชต่าง ๆ (K.T. Achaya, 1980, pp. 123-124)

สุรา เป็นเครื่องดื่มที่มีหลักฐานว่า มีมาตั้งแต่ยุคพระเวท เป็นเครื่องดื่มมีนเมาที่ต้องใช้กระบวนการหมักจากข้าวบาร์เลย์หรือข้าวเปลือก เมื่อดื่มลงไปจะทำให้เกิดความร้อนแก่ร่างกาย แต่ในยุคนั้นจะไม่นิยมดื่มสุราเท่าไรนักเพราะถือว่าการดื่มสุราเป็นความผิด เป็นของต้องห้ามและทำให้เกิดบาปแก่ผู้ดื่ม แต่ Om Prakash ก็กล่าวว่า มีหลักฐานบางประการในคัมภีร์อรรถกถาเวทที่สื่อให้เห็นว่าเหล่ากษัตริย์ก็มีปกติวิสัยในการดื่มสุราอยู่ (Om Prakash, 1961, pp. 24-25)

Madhavi ให้ข้อมูลว่า มีการให้ความหมายของคำว่า “สุรา” มี

⁶ งานเขียนชิ้นนี้ที่ผู้เขียนจะทำการศึกษาเรื่องสุราเมรัย จะวางขอบเขตการศึกษาหลัก ๆ ไว้ที่คัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทโดยเลือกใช้พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปลชุด 91 เล่ม ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นหลักโดยสืบค้นจากโปรแกรมตรวจหาและเทียบเคียงพุทธวจนจากพระไตรปิฎก (E-Tipitaka v3.1.1)

⁷ คำว่า “หมัก” กับ “ดอง” เพื่อการทำเครื่องดื่มมีนเมา มีนัยยะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ “หมัก” จะใช้วัตถุดิบจำพวกน้ำตาลหรืออ้อยแบ่งให้เป็นน้ำตาลมาทำให้เกิดเป็นเอทิลแอลกอฮอล์ ดังนั้นการทำสุราจะใช้การหมัก ส่วน “ดอง” ส่วนมากจะไม่ใช้น้ำตาลจากแบ่งแต่จะใช้น้ำตาลจากผักหรือผลไม้โดยเฉพาะผลไม้รสเปรี้ยว (พิมพ์เพ็ญพรเฉลิมพงศ์ และนิยา รัตนาปนนท์, 2564)

หลายความหมายที่ตรงตามผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน เช่น ไวน์ เบียร์ เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาตามหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์พระเวท สุรา ในที่นี้อาจจะเป็น เบียร์มากกว่า เนื่องจากกรรมวิธีผลิตสุรา จะต้องนำวัตถุดิบที่เป็นแป้ง เช่น ข้าวเปลือก ต้มอ่อนข้าวบาร์เลย์ ผงแป้งหยาบ ธัญพืช เป็นต้น โดยต้องนำข้าวเปลือก ลงไปต้มกับน้ำร้อนก่อน แล้วจึงใส่ข้าวสาลีลงตามไปในหม้อเพื่อต้ม เมื่อต้มได้สักพัก จะมีเศษข้าวลอยขึ้นมาจับตัวเป็นฝ้า ให้ตักเศษข้าวนั้นออก หลังจากนั้นจึงใส่ต้มอ่อน ข้าวบาร์เลย์ ผงแป้งหยาบลงไปผสมกันให้เป็น มาสระ (Māsara) แล้วจึงนำลงใส่ หม้อดินแล้วปิดฝาเก็บไว้เป็นเวลา 3 วัน เมื่อครบเวลาจึงกรอกเอาส่วนที่เป็นน้ำ ออกมา น้ำที่ได้จากการหมักข้าวนี้คือ สุรา (Madhavi Kolhatkar, 1987, p. 42)

ส่วน**เมรัยหรือไมเรยะ** (Meraya/Maireya)⁸ เป็นเครื่องดื่มมีนมคล้าย กับสุรา แต่จะไม่ใช้แป้งในการผลิต แต่จะใช้วัตถุดิบ เช่น เปลือกปอบิด เรียกว่า เมษศฤงศ์ (meśaśṛṅgī) ผสมกับน้ำตาลโตนด ผงพริกไทยขาวหรือดำ และผงตรีผลา เป็นเครื่องดื่มมีนมอีกประเภทหนึ่งที่ทำให้ความร้อนแก่ร่างกายและดื่มกันมาก ในหมู่ข้าราชการบริวารในวัง แต่ทั้งนี้เมรัย/ไมเรยะก็ไม่ได้มีสูตรที่ตายตัวว่าจะต้องใช้ วัตถุดิบอะไร แต่กรรมวิธีการผลิตจะใช้รูปแบบเดียวกันแบบสุรา คือ การนำส่วนผสมทั้งหมดตามสัดส่วนที่เหมาะสมลงในน้ำร้อน เคี่ยวให้เข้าที่แล้วพักทิ้งไว้ราว 3-4 วัน แล้วจึงกรองเพื่อแยกกากและน้ำออกจากกัน (ชานปวีรัช ทัดแก้ว, 2563; K.T. Achaya, 1980, pp. 124-125 ; Om Prakash, 1961, p. 299)

ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเกิด เป็นสุราและเมรัยไว้มาก แต่จุดที่ผู้เขียนเห็นว่าสำคัญที่สุด คือจุดที่พระสัมมา สัมพุทธเจ้าใช้ทรงขยายความพระบัญญัติสุราปทานวรรค คือ สิกขาวิภังค์ มีความว่า “ที่ชื่อว่า**สุรา** ได้แก่ สุราที่ทำจากแป้ง สุราที่ทำจากขนม สุราที่ทำจาก ข้าวสุก สุราหมักสาเหล้า (เชื้อเหล้า) สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุง ที่ชื่อว่า**เมรัย** ได้แก่ น้ำดองดอกไม้ น้ำดองผลไม้ น้ำดองน้ำผึ้ง น้ำดองน้ำอ้อยงบ น้ำดองที่ผสมด้วย

⁸ บาลี: เมรัย (Meraya) (T.W. Rhys Davids and William Stede, 1921-1925, p. 601), สันสกฤต: ไมเรยะ (Maireya) (Mornier Williams, 1986, p. 834)

เครื่องปรุง” (พระไตรปิฎก เล่ม 4 ข้อ 576-577 หน้า 636)

จุดที่อธิบายคำว่า “สุรา” เห็นจะตรงกับข้อมูลของ Madhavi ข้างต้น ส่วนคำว่า “เมรัย” มีสิ่งที่น่าสนใจคือ ประโยคภาษาบาลีในพระวินัยสุราปานวรรค ท่อนนี้ ระบุว่า “เมรโย นาม ปุปฺผาสโว ผลาสโว มธฺวาสโว คฺุฬาสโว สมฺภารสฺยุดโต ฯ” คำศัพท์ในภาษาบาลีในจุดนี้ พอจะช่วยอธิบายกรรมวิธีการผลิตของเมรัย/ไมระยะได้ กล่าวคือ เมรัยคือน้ำดอง เนื่องจากในการอธิบาย คำว่า เมรัย ดังกล่าว มีคำว่า “สโว” มาต่อด้านท้ายชื่อวัตถุดิบ เช่น ปุปฺผาสโว ผลาสโว มธฺวาสโว เป็นต้น มีความเป็นไปได้ที่ คำว่า “สโว หรือ สวะ” ที่อยู่ด้านท้ายจะเป็นคำว่า “อาสวะ” ที่นำมาสนธิกับศัพท์ด้านหน้า ซึ่ง “อาสวะ” ก็คือ เครื่องดื่มมีนเมาที่ผลิตด้วยการดองวัตถุดิบประเภทต่าง ๆ ขอยกตัวอย่างคำว่า “ผล” กับ “อาสวะ” สามารถสนธิสระด้วยการลบสระของศัพท์ตัวหน้า แล้วแทนที่ สระเสียงยาวตัวแรกของศัพท์ตัวหลังได้ จึงสามารถเป็น ผลาสวะ แปลว่า น้ำดอง ผลไม้ ดังนั้น หากพิจารณาด้วยคำศัพท์นี้ก็เห็นได้ชัดเจนว่า เมรัยก็คืออาสวะ ซึ่งในประเทศไทย พระราชบัญญัติกรมสรรพสามิต เรียกเครื่องดื่มมีนเมาที่ผลิตด้วยการดองว่า “สุราแช่” คือ ไวน์⁹

⁹ จุดนี้อาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนเรื่องกรรมวิธีการผลิตเมรัย ที่มาจากข้อมูลของ K.T. Achaya และ Om Prakash ที่ว่า เมรัยเป็นน้ำดองผลไม้และส่วนผสมอื่น ๆ จำพวก พริกไทย กับข้อมูลในพระวินัยที่อธิบายว่า เมรัยคืออาสวะ อาจสร้างความเข้าใจไปว่า เมรัยกับอาสวะเป็นเครื่องดื่มประเภทเดียวกัน แต่แท้ที่จริงแล้ว ทั้งเมรัย และอาสวะเป็นเครื่องดื่มมีนเมาที่อยู่ในหมวดหมู่ “การดอง” เหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันที่ อาสวะเป็นน้ำดองที่ต้องด้วยกลูโคสจากผลไม้ น้ำผึ้ง หรือน้ำตาล แต่เมรัยเป็นน้ำดองที่ให้ความเผ็ดร้อนจากพริกไทย (Kautilya, 1967, p. 170) แต่ทั้งนี้ผู้เขียนมองว่า สิ่งที่พระวินัยกำหนดให้เมรัยคืออาสวะ อาจเป็นเพราะอาสวะ แต่เดิมถูกใช้เป็นยาตามตำรับยาอายุรเวท (Kayu Okutsu et.al, 2013, p. 207) แต่หากดื่มเกินขนาดก็สามารถทำให้เกิดความมีนเมาได้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงบัญญัติให้ครอบคลุมไปยังเครื่องดื่มที่จัดว่าเป็นของมีนเมา และสามารถที่เสียสติสัมปชัญญะ แต่จะยกเว้นไว้ในกรณีของการใช้เพื่อรักษาโรค

นอกจากนั้นยังพบการอธิบายกระบวนการเกิดสุราในคัมภีร์ขุททกนิกาย ชาตกอรรถกถาว่า สุราเกิดในช่วงที่ฝนตกและน้ำฝนได้ขังอยู่ในโพรงขนาดใหญ่เท่าตุ่ม มีมะขามป้อม เถาพริกไทยสุกหลุดจากขั้วหล่นลงไปในน้ำ และมีข้าวสาลีทั้งที่เป็นเปลือกและเมล็ดข้าวร่วงลงไปด้วยเช่นกัน กอปรกับมีแสงอาทิตย์แผดเผาเป็นระยะเวลาข้ามฤดูกาลจากฤดูฝนไปฤดูร้อน (ประมาณ 3-6 เดือน) จนน้ำในโพรงนั้นมีสีสีแดงและรสชาติ เมื่อดื่มแล้วจะทำให้เกิดอาการมีนเมา (ขุททกนิกาย ชาตกอรรถกถา เล่ม 61 หน้า 292-293) ในจุดนี้หากมองว่า กรรมวิธีการเกิดสุราตามคัมภีร์ขุททกนิกาย ชาตกอรรถกถาควรเป็นไวน์เสียมากกว่า แต่เนื่องจากตามข้อมูลมีวัตถุดิบที่เป็นแป้งคือข้าวสาลีและข้าวเมล็ดอยู่ด้วย จึงทำให้น้ำสีแดงที่เกิดขึ้นนี้เป็นสุรา

ดังนั้น ภาพรวมของทั้งสุราและเมรัยก็คือ เครื่องดื่มมีนเมาที่ใช้กระบวนการแช่/หมักในการผลิต โดยมีการใช้วัตถุดิบที่แตกต่างกันออกไปตามประเภทของเครื่องดื่มมีนเอนั้น ๆ หากจะอธิบายด้วยกรรมวิธีสมัยใหม่ ข้อแตกต่างบางประการที่ชัดเจนระหว่างสุราและเมรัยคือ ใช้กลูโคสจากวัตถุดิบต่างประเภท กล่าวคือ สุราใช้วัตถุดิบที่เป็นคาร์โบไฮเดรตย่อยให้เป็นน้ำตาลกลูโคส แต่เมรัย/ไมเรยะใช้วัตถุดิบจากผลไม้ย่อยให้เป็นน้ำตาลกลูโคสหรือฟรักโทส และต้องใช้เวลาในการดองให้วัตถุดิบเหล่านั้นมีสีและรสชาติที่เปลี่ยนไปจากน้ำธรรมชาติ เมื่อดื่มแล้วทำให้เกิดความมีนเมา

ในสังคมอินเดียโบราณกฎหมายระบุห้ามไว้มาก่อนที่ในคัมภีร์มานวธรรมศาสตร์¹⁰ ไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มมีนเมาทุกประเภท หากดื่มแล้วล่าคอไปจะ

¹⁰ คัมภีร์มनुสมฤติ หรือมานวธรรมศาสตร์ อันเป็นกฎหมายเก่าแก่ของชนอินเดียโบราณที่สำคัญที่สุดและเป็นประหนึ่งสารานุกรมที่รวบรวมเรื่องทางศาสนา ศีลธรรม การปกครองและกฎหมาย สันนิษฐานกันว่ามียุอยู่ในช่วงราว 200 ปีก่อนคริสตกาลถึงคริสต์ศตวรรษที่ 2 (บุญทริกา บุญโญ, 2558 หน้า 16) ซึ่งมีมาก่อนพระพุทธศาสนา ถือกำเนิดขึ้นคือช่วงราว 600 ปีก่อนคริสตกาล (E. Lamotte, 1988, p. 1)

ถือว่าผู้นั้นได้ทำมหาบป¹¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชนที่เป็น ทวิชะ คือผู้ที่เกิดสองครั้ง กล่าวคือ ครั้งแรกเกิดจากกรรมมารดาและครั้งที่สองเกิดจากการศึกษาของครูพราหมณ์ในครั้งที่ตนอยู่ในช่วงวัยพรหมจรรย์ ได้แก่ กลุ่มชนวรรณะพราหมณ์ กษัตริย์ และแพศย์ หากดื่มเครื่องดื่มมีเมาโดยเจตนาถือว่ามีความผิด และจะพ้นความผิดได้ก็ต่อเมื่อร่างกายของผู้ดื่มถูกไฟเผาไหม้จนไม่เหลือซาก แต่หากไม่เต็มใจที่จะให้เผาร่างกายก็จะถูกเอาเหล็กร้อนที่เป็นสัญลักษณ์ของร้านขายเครื่องดื่มมีเมานั้นประทับไว้บนหน้าผากแทน นอกจากนั้น ผู้ดื่มยังมีวิบากกรรมคือต้องตกนรกเป็นระยะเวลายาวนาน และเมื่อจะมาบังเกิดใหม่จะบังเกิดเป็นแมลงขนาดเล็กหรือใหญ่ที่กินซากขยะ (Saji Joseph et.al, 2020 อ้างถึง MS 9.235, 9.237, 11.90, 12.54&56, p. 346; วิทยา ศักยาภินันท์, 2554, หน้า 2) แต่ถึงกระนั้น ก็ยังมีข้อยกเว้นที่เกิดจากการตีความคำว่า “สุรา” ในคัมภีร์ยชุรเวทว่า เครื่องดื่มมีเมาที่ทำจากแป้งที่เรียกว่า ไปชฐี (paṣṭhī) ที่ใช้ประกอบการทำพิธีเสาดรามณี (Sautrāmaṇi) จะถูกห้ามไว้ไม่ให้ดื่ม แต่หากเป็นเครื่องดื่มมีเมาอื่นที่ผลิตจากกากน้ำตาล น้ำตาลโตนด ผลไม้หรือน้ำดองดอกไม้ จะไม่ถือว่าเป็นความผิดสำหรับชนวรรณะกษัตริย์และแพศย์ เราจึงเห็นสุราประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาปรากฏหลักฐานอยู่ในคัมภีร์อรรถศาสตร์ เช่น สหการสุรา (sahakārasura) และมหาสุรา (mahāsura) คือสุราที่ทำจากมะม่วงเหมือนกันแต่ให้ฤทธิ์สุราที่แตกต่างกัน เกาตี (gaudī) สุราที่ทำจากงบน้ำอ้อย มาธวี (mādhavi) สุราที่ทำจากน้ำผึ้ง เป็นต้น (K.T. Achaya, 1980, p. 127) อย่างไรก็ตาม กลุ่มชนวรรณะพราหมณ์ยังคงต้องถือประพฤติตามกฎระเบียบที่มาในมานวธรรมศาสตร์อย่างเคร่งครัด (Pandurang Vaman Kane, 1941, p. 795) ดังตัวอย่างในคัมภีร์ทีฆนิกาย

¹¹ Koyel อธิบายว่า มหาบป ประกอบด้วยบป 5 ประการ คือ 1) ฆ่าพราหมณ์ (Brahmā-hatyā) 2) ทำลายทารกในครรภ์ (Brahmā-hatyā) 3) ดื่มเครื่องดื่มมีเมา (Surā-pāna) 4) ขโมยทองคำ (Svarṇa-steya) และ 5) มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของครูพราหมณ์ (Guru-talpa-gamana) (ผู้เขียน-แปล จาก Koyel Koley, 2018, p. 94)

ศีลขันธวรรค ที่กล่าวถึงสิ่งที่ชนชั้นวรรณะพราหมณ์ไม่สามารถละทิ้งได้ คือ ศีล และปัญญา ซึ่งศีลของพราหมณ์ในที่นี้ก็มีข้อห้ามเรื่องการดื่มเครื่องดื่มมีเมา เช่นเดียวกัน¹²

แต่สำหรับพระภิกษุในพระพุทธศาสนา จะมีพระวินัยบัญญัติที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องการดื่มสุราและเมรัย คือ สุรา ปาณวรรค ซึ่งพระพุทธองค์ทรงบัญญัติไม่ให้พระภิกษุดื่มสุราและเมรัย รวมถึงปรับโทษพระภิกษุผู้กระทำให้ออกอาบัติปาจิตตีย์

¹² ความตอนหนึ่งของโสณทัณฑพราหมณ์กล่าวถึงอังคคะมานพผู้เป็นหลานของตน ที่เกิดในวรรณะพราหมณ์อันบริสุทธิ์ 7 ชั่วโคตร มีผิวพรรณวรรณะผ่องใส มีปัญญา ในการท่องบ่นมนตราในพระเวทได้อย่างเชี่ยวชาญ แต่บกพร่องด้านศีล คือ ข่าสั่วตัว ลักขโมย คบหาภรรยาผู้อื่น กล่าวคำเท็จ และดื่มสุรายาเมา ข้อความนี้อาจอนุมาน ได้ว่าเป็นศีลเหล่าพราหมณ์ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา แต่ไม่สามารถที่จะละทิ้งได้ (ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ พระไตรปิฎก เล่ม 12 ข้อ 186-194 หน้า 9-15)

ข้อมูลข้างต้นมีข้อน่าสังเกตอยู่ประการหนึ่งคือ หากข้อมูลในคัมภีร์ที่พินิกายมีการ กล่าวถึงศีลที่พราหมณ์ถือปฏิบัติกันมาและเป็นสิ่งที่ไม่สามารถละทิ้งได้ นี้อาจ หมายความว่า ตั้งแต่ก่อนที่พระพุทธศาสนาจะถือกำเนิดขึ้น ศีล 5 เป็นหลักปฏิบัติ ทางศีลธรรมที่มีมาแต่เนิ่นแล้ว และอาจเป็นหลักปฏิบัติทางศีลธรรมเบื้องต้นที่ได้รับ การยอมรับไปปฏิบัติ

ในทางพระพุทธศาสนา การละเว้นจากการดื่มสุราเมรัยและของมีเมาจัดเป็นหนึ่งใน “ธรรม 5 ประการ” ปรากฏชัดเจนในคัมภีร์ชั้นพระไตรปิฎก มุ่งเน้นไปยังกลุ่ม ผู้ครองเรือนเป็นหลัก (พระไตรปิฎก เล่ม 36 ข้อ 171-173 หน้า 368-370) และ ยุคต่อมาพระอรหันตศาจารย์ก็กล่าวว่า ไม่เพียงแต่อุบาสกอุบาสิกาเท่านั้น แม้แต่ พระภิกษุสงฆ์ที่บรรลุลัทธิแล้วก็ต้องมีธรรม 5 ประการนี้เป็นพื้นฐานไว้ยึดเหนี่ยว (อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต อรรถกถา เล่ม 36 หน้า 365) ซึ่งธรรมทั้ง 5 นี้คือ ศีล 5 ในปัจจุบัน หากผู้ใดเจตนางดเว้นจากการละเมิดศีล 5 ได้ก็ย่อมบังเกิดในสวรรค์ แต่ หากผู้ใดไม่งดเว้นก็ย่อมมีนรกเป็นที่ไป (พระไตรปิฎก เล่ม 36 ข้อ 172 หน้า 364-365)

สิกขาบทข้อนี้ เกิดขึ้นจากกลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์ที่อุบาสกอุบาสิกาสอบถามถึงสิ่งที่หาได้ยากและสิ่งที่พระภิกษุชอบใจว่าเป็นสิ่งใด จะได้ตระเตรียมมาถวาย ภิกษุฉัพพัคคีย์จึงกล่าวว่า มีหัวเชื้อสุราชื่อกาโปติกะ¹³ (สุราสีแดงใสระเหื่อเหมือนเห้านกพิราบตัวเมีย) ที่เป็นของหายากและเป็นที่ชอบใจแก่ภิกษุทั้งหลายอยู่ เมื่ออุบาสกอุบาสิกาทราบความต้องการจึงได้จัดแจงสุรากาโปติกะไว้ทุกครัวเรือน และเมื่อมีพระภิกษุมานินทบาตก็จะถวายให้ได้ดื่มก่อน ซึ่งเคราะห์ร้ายไปตกอยู่ที่พระศาสดาผู้ออกบิณฑบาตในยามเช้า และชาวบ้านในทุกครัวเรือนก็ถวายสุรากาโปติกะแต่ท่าน ท้ายที่สุดเมื่อท่านเดินออกจากเมืองก็ล้มกลิ้งที่ประตูเมือง เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและหมู่สงฆ์เห็นจึงให้รับนำตัวพระศาสดาไปยังอาราม แล้วถามไถ่ถึงที่มาที่ไป แต่ก็ไม่สามารถให้คำตอบได้ และยังชักคันชักงอประหนึ่งงูน้ำ ก็เพราะฤทธิ์ของสุรากาโปติกะที่ทำให้ความจำได้หมายรู้วิปริตไป พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสว่า การดื่มสุราเป็นสิ่งที่ไม่สมควร ไม่เหมาะสม ไม่ใช่กิจสมณะ ซึ่งจะทำให้มหาชนไม่เลื่อมใสได้ แล้วจึงบัญญัติสิกขาบทใหม่ขึ้น ความว่า “ภิกษุต้องอาบัติปาจิตตีย์ เพราะดื่มสุราและเมรัย” เนื้อหาทั้งหมดอยู่ในพระไตรปิฎก เล่ม 4 ข้อ 575 หน้า 635-636 มีดังนี้

¹³ ในพจนานุกรม Pali Text Society ให้ข้อมูลว่า ในภาษาสันสกฤตใช้เป็นคำว่า “กาปิสายนะ (kāpiśayana)” ความหมายโดยรวมแปลว่า สุราประเภทหนึ่งที่มีสีแดงใสระเหื่อเหมือนเห้านกพิราบตัวเมีย บ้างก็อธิบายว่า สีแดงของกลีบดอกบัว หรือมีสีแดงระเรื่อดังไฟโทะสะในดวงตาเมียหลวงที่มอมเมียน้อย (T.W. Rhys Davids and William Stede, 1921-1925, p. 31. ; Ganga Prasad Yadava, 1981, pp. 128-129) กาปิสายนะถูกนำเข้ามาจากเมืองกาปิสี (ปัจจุบันคือ เมืองเบกราหม อัฟกานิสถาน) นิยมใช้อยู่เป็นวัตถุติดหลัก ซึ่งนักวิชาการหลายท่าน เช่น A.K. Warder, Ganga Prasad Yadava, Om Prakash เป็นต้น ก็มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า กาปิสายนะ คือไวน์และเป็นเครื่องดื่มมีเมา (A.K. Warder, 1994 p. 140. ; Ganga Prasad Yadava, 1981, pp. 128-129; Om Prakash, 2004, p. 498. ; Mornier Williams, 1986, p. 271)

สิกขาบทวิภังค์

สุรา นาม ปิณฺธุสุรา ปุสฺสุรา โอทนฺสุรา กิณฺณปฺกฺขิตฺตา สม
การสยฺตุตา ฯ

ที่ชื่อว่าสุรา ได้แก่ สุราที่ทำจากแป้ง สุราที่ทำจากขนม
สุราที่ทำจากข้าวสุก สุราหมักสำเหล้า (เชื้อเหล้า) สุราที่ผสม
ด้วยเครื่องปรุง

เมรโย นาม ปุพฺผาสโว ผลาสโว มธฺวาสโว คฺุพฺผาสโว
สมการสยฺตุโต ฯ

ที่ชื่อว่าเมรัย ได้แก่ น้ำดองดอกไม้ น้ำดองผลไม้ น้ำดอง
น้ำผึ้ง น้ำดองน้ำอ้อยยบ น้ำดองที่ผสมด้วยเครื่องปรุง

ปิเวยยาติ อนตฺมโสภุสฺสคฺเคนปิ ปิวดิ อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ฯ
คำว่า ตีม คือ ตีมโดยที่สุดแม่ด้วยปลายหญ้าคา ต้องอาบัติ
ปาจิตตีย์

บทภาษณีย์

มฺขเซ มฺขชฺสณฺญิ ปิวดิ อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ฯ
น้ำเมา ภิกษุสำคัญ (รู้) ว่าน้ำเมา ตีมแล้วงลาคอโดยที่สุด
แม่ด้วยปลายหญ้าคา], ต้องอาบัติปาจิตตีย์

มฺขเซ เวมฺติโก ปิวดิ อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ฯ
น้ำเมา ภิกษุสงฆ์ ตีม, ต้องอาบัติปาจิตตีย์
มฺขเซ อมฺขชฺสณฺญิ ปิวดิ อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส ฯ
น้ำเมา ภิกษุสำคัญ (รู้) ว่ามิใช่้ำน้ำเมา ตีม, ต้องอาบัติ
ปาจิตตีย์

อมขเซ มขชสณญี อาปตติ ทุกกฏสส ฯ

ไม่ใช่ น้ำเมา ภิกษุสำคัญ (รู้) ว่า น้ำเมา ต้ม, ต้องอาบัติ

ทุกกฏ

อมขเซ เวมติโก อาปตติ ทุกกฏสส ฯ

ไม่ใช่ น้ำเมา ภิกษุสงฆ์ ต้ม, ต้องอาบัติทุกกฏ

อมขเซ อมขชสณญี อนาปตติ ฯ

ไม่ใช่ น้ำเมา ภิกษุสำคัญ (รู้) ว่า ไม่ใช่ น้ำเมา ต้ม, ไม่ต้อง

อาบัติ

อนาปัตติวาร

อนาปตติ

ภิกษุต่อไปนี้ไม่ต้องอาบัติ คือ

อมขชณจ โหติ มชชวณณ มชชคนธ มชชรส ตัม ปิวติ

ภิกษุต้มน้ำที่มีสี กลิ่น รส เหมือนน้ำเมา แต่ไม่ใช่ น้ำเมา¹⁴

¹⁴ ข้อสังเกตบางประการจากการแปลเป็นภาษาไทยของประโยคนี้ พระไตรปิฎก 2 ฉบับ คือ พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปลภาษาไทย ฉบับ มมร (ผู้เขียนใช้ปัจจุบัน) แปลว่า “ต้มน้ำที่ไม่ใช่ น้ำเมา” แต่ในพระไตรปิฎกฉบับแปลภาษาไทย ฉบับ มจร แปลว่า “ยาดอง” เมื่อผู้เขียนย้อนดูต้นฉบับภาษาบาลี พบว่า ต้นฉบับใช้คำว่า “อมขชณจ โหติ มชชวณณ มชชคนธ มชชรส” ดังนั้น จุดนี้ควรใช้คำแปลของ พระไตรปิฎกฉบับ มมร จึงจะถูกต้อง เพราะหากจะใช้คำแปลว่า “ยาดอง” ก็จะทำให้ขัดแย้งกับอนาปัตติวารข้อที่ 6 ซึ่งเป็นยาดองตามรูปศัพท์อยู่แล้ว คือ อริกฐ แต่ อริกฐ หรือในสันสกฤตเรียกว่า อริชฏะ” (Arista) คือยาดองประเภทหนึ่งมีถูกจัดเป็น เภสัชตามตำรับยาอายุรเวทใช้ในการรักษาผู้ป่วยที่อาหารไม่ย่อยหรือผู้ป่วยขาดสารอาหาร อริกฐนี้จะมีสี กลิ่นและรสชาติเหมือนเมรัย แต่เนื่องจากสังคมอินเดียในยุคนั้นกำหนดให้เป็นเภสัช ดังนั้น อริกฐ จึงไม่ถูกจัดเป็นเครื่องดื่มเมา (Kayu Okitsu et.al, 2013, pp. 206-207)

สุปส์ปาเก ภิกษุติมน้ำเมาที่เจือลงในแกง

มัสส์ปาเก ภิกษุติมน้ำเมาเจือในเนื้อ

แต่ทั้งนี้ น้ำที่มีสี กลิ่น รสเหมือนน้ำเมา ในสมันตปาสาทิกาให้นิยามว่า “โลณโส จิรโก วา สุตตโต วา โหติ ฯ - เป็นยาตองน้ำเกลือก็ดี หรือน้ำสีแดงจัดก็ดี” (สมันตปาสาทิกา มจร เล่ม 4 หน้า 636) จากตัวอย่างในอรรถกถานี้ เมื่อตรวจสอบก็พบว่ายาดองน้ำเกลือมีความเป็นไปได้ 2 อย่าง เมื่อพิจารณาพร้อมกับกรรมวิธีการผลิตสุราและเมรัย คือ 1) กานจิกะ (Kanjikā) ยาดองที่ได้จากการหมักข้าวหรือธัญพืชเข้ากับเหง้า ราก ผลไม้ ส่วนที่เป็นข้าวจะถูกใช้เป็นตัวเชื้อ เมื่อกรองน้ำออกมาจะมีสีขาวขุ่น นำขิงและเกลือมาผสมจะเป็นยาที่ช่วยในการขับลมได้ 2) สุกตะ (Sukta) หรือน้ำส้มสายชู ซึ่งจะมีส่วนผสมของเกลืออยู่ในตำรับยาอายุรเวทใช้เป็นยาเพื่อช่วยขับปัสสาวะและเป็นยาบำรุงหัวใจ (Sekar, 2007, pp.146-147) ซึ่งยาทั้ง 2 อย่างนี้ไม่ใช่ น้ำเมาแต่ก็มีระดับความมึนเมาอยู่เนื่องจากใช้วัตถุดิบที่เมื่อนำมาหมักเป็นเวลานานจะมีน้ำตาลกลูโคสหรือฟรักโทสที่ย่อยเป็นแอลกอฮอล์ได้ ส่วนน้ำสีแดงจัดก็มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นน้ำผลไม้หรือยาดองที่ผลิตจากผลไม้สีแดงเช่นกัน (ศึกษารายละเอียดเรื่องตำรายาอายุรเวทที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ได้ที่งานของ Sekar ในบทความเรื่อง Traditional alcoholic beverages from Ayurveda and their role on human health จากวารสาร *Indian Journal of Traditional Knowledge* Vol. 6(1), 2007 หน้า 144-149)

จุดนี้ทำให้เห็นความจริงอยู่ประการหนึ่งคือ น้ำที่มีสี กลิ่น และรสชาติเหมือนน้ำเมา แต่ไม่ใช่ น้ำเมานั้นมีอยู่และส่วนมากก็เหมือนจะเป็นยาตองเสียเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นไปได้ว่า มีหลายสูตรที่ใช้ในการทำยาตอง ดังนั้น การจะตัดสินว่าสิ่งใดเป็นน้ำเมาหรือไม่ใช่อาจขึ้นอยู่กับการกำหนดจากสังคมว่าน้ำชนิดนี้จัดเป็นอะไรระหว่างเป็นน้ำเมาหรือยา เหมือนยาธาตุน้ำแดงที่มีสี กลิ่น และรสชาติที่เหมือนกับสุราชนิดหนึ่งและมีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ แต่ในวงการแพทย์ถูกใช้ให้เป็นยาเพื่อรักษาโรค และผู้คนในสังคมก็ทราบตรงกันว่ายาธาตุน้ำแดงเป็นยารักษาโรค แม้จะมีปริมาณแอลกอฮอล์อยู่ก็ไม่จัดว่าเป็นน้ำเมา

เตลส์ปาเก

ภิกษุเติมน้ำเมาเจือในน้ำมัน

อามลกผาณิเต

ภิกษุเติมน้ำเมาเจือน้ำอ้อยดองมะขามป้อม

อมขข อริฏฐํ ปิวดิ

ภิกษุติดยาดองอริฏฐะ ซึ่งไม่ใช่ น้ำเมา

อุมมตตกสสุ

ภิกษุวิกลจริต

อาทิกมมิกสสาติ ฯ

ภิกษุต้นบัญญัติ

และต่อมาพระอรรถกถาจารย์ก็ได้ขยายความครอบคลุมว่า ไม่ว่าจะเป็น
สุราที่มีกระบวนการผลิตมาจากวัตถุดิบใด หรือเมรัยที่ใช้ผลไม้อะไร หากมีกระบวนการ
หมักดองก็จัดว่าเป็นสุราเมรัยทั้งสิ้น รวมไปถึงการเติมน้ำเปล่าเข้าไปในเชื้อของ
สุราหรือเมรัยแล้วดื่มเพียงปลายเหย้าคาก็จัดว่าเป็นเช่นกัน (สมันตปาสาทิกา เล่ม 4
หน้า 637) ซึ่งหากพระภิกษุน้ำเมาล่องลำคอไป ทั้งรู้และสงสัยว่าเป็นน้ำเมา
วัตถุที่ดื่มเป็นน้ำเมาและไม่ใช่ น้ำเมา ก็จะต้องถูกปรับอาบัติตามที่มิในบทภาษณีย์
ข้างต้น แต่ถึงกระนั้น อาบัติปาจิตตีย์และอาบัติทุกกฏเป็นลหุกาบัติ หรือมีโทษอย่าง
เบา หากพระภิกษุต้องการจะพ้นอาบัติก็ต้องแสดงความผินต่อพระภิกษุผู้บริสุทธิ์
(พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, 2558, หน้า 30)

เกณฑ์การวินิจฉัยว่า พระภิกษุกระทำการอย่างไรต้องถูกปรับหรือไม่ถูกปรับ
อาบัติ จุดสำคัญต้องมุ่งเน้นไปยังพระบัญญัติของสิกขาบทข้อนี้ เนื่องจากเป็นพระ
บัญญัติจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และได้กลายมาเป็นเนื้อหาหลักในพระวินัย
ให้พระภิกษุได้สวดในอุโบสถทุกกึ่งเดือน ซึ่งในสุรอปานวรรค ระบุชัดเจนว่า “ภิกษุ
ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เพราะดื่มสุราและเมรัย” ดังนั้น เมื่อวัตถุที่ดื่มเป็นสุราหรือเมรัย
อย่างถูกต้อง และพระภิกษุได้ดื่มเข้าไปก็ต้องถูกปรับอาบัติปาจิตตีย์

นอกจากนั้น ในสิกขาบทวิภังค์ก็จะเป็นอีกจุดหนึ่งที่ขยายความที่มาในพระบัญญัติให้เกิดความรัดกุมขึ้นอีกชั้น คือในสุรापทานวรรค ได้ขยายความคำว่า “สุรา” “เมรัย” และ “ดื่ม” ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจุดนี้สามารถแบ่งองค์ประกอบได้ว่า หากพระภิกษุจะผิดพระวินัยข้อนี้ได้ 1) วัตถุที่ดื่มจะต้องเป็นสุราและเมรัย และสุราเมรัยในที่นี้ ก็มีการอธิบายกรรมวิธีการผลิตอย่างชัดเจนว่าผลิตมาด้วยวัตถุดิบอะไร และ 2) กิริยาการดื่มก็ขยายความอย่างชัดเจนว่า แค่เพียงปลายหญาปากก็ถือว่าละเมิดพระวินัย เมื่อทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ พระภิกษุได้กระทำการครบถ้วนกระบวนความก็ต้องถูกปรับอาบัติปาจิตตีย์ตามพระบัญญัติในเบื้องต้น

ส่วนบทภาษานี้นั้น ได้มีการเพิ่มกรณีศึกษาเข้ามาและอธิบายรายละเอียดแบบแยกกระบวนกรให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างนี้

1. [ก] มชเช [ข] มชชสณฺญี [ค] ปิวัตติ อาปตติ ปาจิตตียสสุ ฯ
2. [จ] มชเช [ฉ] อมชชสณฺญี [ช] ปิวัตติ อาปตติ ปาจิตตียสสุ ฯ
3. [ญ] อมชเช [ฎ] มชชสณฺญี (ปิวัตติ) อาปตติ ทุกกฏสสุ ฯ

ผู้เขียนแบ่งพยานชนะภาษาไทยไว้เพื่อแยกกระบวนกรให้ชัดเจนขึ้นว่า กระทำอย่างไรจึงจะถูกปรับอาบัติ โดยยก 2 กรณีที่ต่างกันคือ กรณีถูกปรับอาบัติปาจิตตีย์และปรับอาบัติทุกกฏ

จุด [ก] และ [จ] เป็นจุดที่หมายเอาตัววัตถุตั้งขึ้นเป็นหลัก คือ น้ำเมา ซึ่งในที่นี้หากอ้างอิงตามพระบัญญัติก็จะหมายเอาสุราและเมรัย และทั้ง [ก] และ [จ] ก็ดูเหมือนว่า ต้องการจะสื่อสารเพิ่มเติมเข้ามาด้วยว่า สุราและเมรัยอันเป็นวัตถุที่จะทำให้เกิดการละเมิดสิกขาบทจะต้องเป็นวัตถุที่ก่อให้เกิดความมึนเมา บทภาษานี้จึงใช้คำว่า “มชช” เพื่อแทนค่าของสุราและเมรัย แต่หากเป็นดังกรณี [ญ] ที่ไม่ใช้น้ำเมา การปรับอาบัติก็จะลดโทษลงจากปาจิตตีย์มาเป็นทุกกฏแทน

ส่วนกรณีของข้อ [ข] [ฉ] และ [ฎ] ที่แทนค่าด้วยเกิดประสบการณ์ร่วมกับวัตถุที่ดื่มและการตัดสินใจว่า วัตถุที่ดื่มในข้อ [ก] [จ] และ [ญ] เป็นน้ำเมาหรือไม่ใช้น้ำเมานั้น เหมือนจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวินิจฉัยเพื่อปรับอาบัติ ให้สังเกต

ข้อ 1. และ 2. ร่วมด้วยจะเห็นว่า วัตถุที่ดื่มเป็นน้ำเมาทั้งคู่ ต่างกันเพียงพระภิกษุรู้และไม่รู้ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าพระภิกษุจะรู้หรือไม่รู้ว่าเป็นน้ำเมา หากวัตถุที่ดื่มกล้วกล่าออกไปนั้นเป็นน้ำเมาอย่างถูกต้องกล่าวคือ ทั้งกรรมวิธีการผลิตและฤทธิ์แห่งความมึนเมาก็ต้องถูกปรับอบาบัติปาจิตตีย์ แต่หากว่าวัตถุนั้นไม่ใช่ น้ำเมาแต่พระภิกษุกลับคิดว่าเป็นน้ำเมา การปรับอบาบัติก็จะถูกลดโทษลงมาดังข้อที่ 3.

ดังนั้น การวินิจฉัยเพื่อปรับอบาบัติพระภิกษุผู้ดื่มสุราและเมรัยให้ถูกปรับอบาบัติปาจิตตีย์ ต้องมีองค์ประกอบ 2 ประการคือ 1) วัตถุที่ดื่มเป็นสุราเมรัยตามกรรมวิธีการผลิตที่มาในสิกขาบทวิภังค์ และวัตถุนั้นก่อให้เกิดความมึนเมาแก่ผู้ดื่ม และ 2) เมื่อพระภิกษุดื่มกล้วกล่าออกไป แม้จะเป็นเพียงปลายหลอดาก็ถือว่าเป็นการละเมิดพระวินัยทันที

นอกจากนั้น ยังมีประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมของผู้เขียนที่น่าขบคิดเพิ่มเติม คือ พระวินัยเริ่มมีการบัญญัติขึ้นในราวพรรษาที่ 12 ของพระพุทธเจ้า (พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, 2558, หน้า 16) แต่ก่อนหน้านั้นกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมที่ว่าด้วยการงดเว้นการดื่มสุราก็มีอยู่ทั่วไปในยุคอินเดียบราह्มาทั้งกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและบทลงโทษ แต่เหตุใด อุบาสกอุบาสิกายังสรรหาสุราไปติดะมาถวาย ?

ผู้เขียนสันนิษฐานไว้ 2 ประการ ดังนี้

1) การตีความที่มีมาก่อนเหตุการณ์ของการถวายสุราไปติดะ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดก่อนการบัญญัติพระวินัย จึงทำให้ผู้คนในยุคอินเดียบราห्มา ก่อนพระพุทธศาสนาถือกำเนิดขึ้น ส่วนใหญ่ยังยึดกับการตีความคำว่า “สุรา” ที่มาจากคัมภีร์ยชุรเวทที่อธิบายว่า เป็นสุราที่ทำจากแป้งโษฐินั้นเป็นสิ่งต้องห้าม จึงทำให้การถวายสุราไปติดะไม่ผิดกฎเกณฑ์ทางสังคม ณ ขณะนั้นที่ไม่ได้จัดสุราไปติดะเป็นสุราตามที่มีการตีความในคัมภีร์ยชุรเวท

2) การเชื่อในคำของพระฉัพพัคคีย์ แม้เราจะทราบดีว่า พระฉัพพัคคีย์เป็นพระภิกษุที่เข้ามาอุปสมบทเพื่อแสวงหาลาภสักการะ แต่หากมองตามภาพของความเป็นจริง กลุ่มพระฉัพพัคคีย์ก็คือ บุคคลทั่วไปที่เข้ามาอุปสมบทในพระพุทธ

ศาสนา ไม่ได้มีชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ที่สร้างความเสื่อมเสียมาก่อนเหมือนกับพระภิกษุรูปอื่นที่เป็นที่โจษจันในสังคมอินเดียโบราณ เช่น พระองคุลิมาล เป็นต้น ในสมัยนั้นก็คงไม่อาจทราบได้ว่า พระรูปไหนประพฤติปฏิบัติดีหรือไม่ดี คงเป็นการมองภาพของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาแบบรวม ๆ และภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในช่วงเวลานั้น คนส่วนมากอาจพบแต่ภาพลักษณ์ที่ตึงจึงทำให้อุบาสกอุบาสิกาศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทั้งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระสาวกของพระพุทธองค์ จึงมองพระฉัพพัคคีย์เป็นพระสาวกผู้ที่ฝึกตนกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระเถระมาดีแล้ว นี่จึงทำให้อุบาสกอุบาสิกายินดีที่จะ “เชื่อและปฏิบัติตาม” ในสิ่งที่พระฉัพพัคคีย์กล่าวโดยไม่ต้องพิจารณาอะไรมาก

อย่างไรก็ตาม การดื่มเครื่องดื่มมึนเมาในสังคมอินเดียยุคโบราณจึงเป็นสิ่งต้องห้ามและเป็นหลักปฏิบัติทางศีลธรรมเบื้องต้นในดินแดนชมพูทวีปมาแต่ช้านาน แม้ทางศาสนาพราหมณ์กับพระพุทธศาสนาจะมีการเรียกชื่อห้ามเรื่องการดื่มเครื่องดื่มมึนเมาแตกต่างกันอยู่ กล่าวคือ ในศาสนาพราหมณ์ ชื่อห้ามในการดื่มเครื่องดื่มน้ำเมา เรียกว่า “สุราปานะ (sura-pāṇa)” ซึ่งอย่างที่กล่าวไปแล้วในข้างต้นว่า การตีความคำว่า “สุรา” ถูกกำหนดให้เป็นเพียงเครื่องดื่มมึนเมาที่ทำจากแป้ง ส่วนสุราที่ผลิตจากวัตถุดิบอื่น ๆ ไม่จัดว่าเป็นสุราและไม่มีความผิดแต่ในพระพุทธศาสนาจะครอบคลุมกว่า ด้วยการเพิ่มคำว่า “เมรย” (น้ำดอง) และ “มชฺช” (น้ำที่ดื่มแล้วเกิดความมึนเมา) ซึ่งผู้เขียนสันนิษฐานว่า ที่เพิ่มเข้ามาเพราะต้องการอุดช่องว่างจากการตีความที่มีมาก่อนในอดีตและเป็นการตัดไฟตั้งแต่ต้นลมด้วยการหมายรวมเครื่องดื่มมึนเมาที่ทำให้เสียสติสัมปชัญญะนำไปสู่ความประมาททุกประเภท

2.2 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มมึนเมา

ในคัมภีร์พระพุทธศาสนามีการกล่าวถึงผลกระทบจากการดื่มสุราเมรัยอย่างชัดเจนว่า เป็นหนึ่งในอบายมุขที่จะนำไปสู่ความประมาทด้านต่าง ๆ เมื่อดื่มแล้วผู้ดื่มจะเสื่อมทรัพย์ ก่อการทะเลาะวิวาท เป็นบ่อเกิดแห่งโรค เป็นเหตุเสีย

ชื่อเสียง เป็นเหตุไม่รู้จักกาย เป็นเหตุพอนกำลังปัญญา (พระไตรปิฎก เล่ม 16 ข้อ 179 หน้า 80) ไม่สามารถควบคุมร่างกายให้เป็นไปตามปกติ กายจะไม่หยุดนิ่ง ต้องวิ่งร่อนเล่นเด่นรำเหมือนคนอนาถา เปลือยกายเหมือนซีเปลือย นอนเลื้อยเหมือนสัตว์ วาจาจัดเมื่อเข้าสมาคม ทำสังคมล่มเพราะคำพูด กล่าวดูถูกเหยียดหยามอย่างนักเลง ร่างตนเองเสื่อมโทรมทราม เป็นผู้ลืมนามลิมโคตร ถือตัวเองและโกรธผู้อื่น ทรัพย์สมบัติย่อมพินาศ มักเกรี้ยวกราดคำพ้อไม่เว้นไว้ ประพฤติชั่วกาย วาจา ใจ เพราะขาดสติจากการดื่มสุรา (พระไตรปิฎก เล่ม 61 ข้อ 2293 หน้า 286-290) และอาจก่อให้เกิดการสร้างอกุศลกรรมอื่น ๆ ทั้งที่เป็นลหุกรรมและครุกรรมในทางอ้อมได้ เช่น ทำร้ายผู้อื่น ฆ่าชิงทรัพย์ ทำร้ายบิดามารดา ทำร้ายพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นต้น (ขุททกนิกาย สุตนิบาตอรรถกถา เล่ม 47 หน้า 176) เนื่องจากฤทธิ์ของสุราเมรัยจึงทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ และยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดบาปต่อตนเอง เพราะการดื่มสุราเมรัยเป็น “กรรมดำมีวิบากดำ” คือเป็นการกระทำที่เบียดเบียนตนเองจากทางกาย วาจา ใจให้เกิดทุกข์ ซึ่งก่อให้เกิดวิบากกรรมอันเป็นทุกขเวทนาแก่ผู้กระทำทั้งทุกข์ที่เกิดในชาตินี้และทุกข์ที่เกิดหลังจากละโลกคือบาปเมื่อกระทำอกุศลกรรม (พระไตรปิฎก เล่ม 20 ข้อ 88 หน้า 189-190; พระไตรปิฎก เล่ม 35 ข้อ 550 หน้า 551) ทั้งทุกขเวทนาในชาตินี้และหลังจากละจากโลกไปย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน ในเปรตวิสัย วิบากแห่งการดื่มสุราและเมรัยอย่างเบาที่สุด ย่อมยังความเป็นบ้าให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (พระไตรปิฎก เล่ม 37 ข้อ 130 หน้า 496) ดังนั้น ธรรม 5 ประการ ในข้อสุราเมรัยมีขบพมาทัญฐานาจึงเป็นข้อสำคัญที่พุทธศาสนิกชนต้องละเว้น เพื่อไม่ให้ขาดจากสติสัมปชัญญะจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ด้วยฤทธิ์ของสุราเมรัย และเพื่อไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดศีลทั้ง 4 ข้อและอกุศลกรรมอื่น ๆ ที่จะมีผลทำให้ผู้กระทำได้รับบาปอกุศลติดตัว

ดังนั้น นิยามของสุราและเมรัยในมุมมองสังคมวัฒนธรรมอินเดียโบราณ จึงสามารถสรุปได้ดังนี้

1) สุราและเมรัย เป็นหนึ่งในเครื่องดื่มมีนเมาในยุคนินเดียโบราณ มีกรรมวิธีการผลิตและใช้วัตถุดิบที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สุรา ผลิตด้วยการแช่จากวัตถุดิบพื้นฐานด้วยคาร์โบไฮเดรตต่าง ๆ เช่น ข้าว แป้ง เป็นต้น ส่วนเมรัย ผลิตด้วยการดองผลไม้ โดยทั้งสุราและเมรัยจะใช้เวลาในการแช่และดองเพื่อให้เกิดรสชาติและความมีนเมาในเครื่องดื่มนั้น ๆ

2) กฎระเบียบและบทลงโทษของผู้ดื่มสุราเมรัย หากเป็นบุคคลทั่วไปที่ใช้ชีวิตอยู่บนกฎระเบียบของสังคมอินเดียยุคโบราณ จะมีบทลงโทษสำหรับผู้ดื่มเนื่องจากเป็นมहाบาป ผู้ดื่มที่เป็นทวิชะ (วรรณะพราหมณ์ กษัตริย์ และแพศย์) ต้องถูกลงโทษอย่างรุนแรง แต่ถึงกระนั้นก็ยังมิขู่ทางกฎหมายให้ได้ตีความคำว่า “สุรา” ให้เป็นเพียงสุราที่ผลิตจากแป้งพืชโดยไม่รวมสุราที่ผลิตจากผลไม้หรือวัตถุดิบอื่น ๆ ซึ่งการตีความนี้ยังส่งผลไปยังการตีความเรื่อง “สุราปานะ” ในมหาบาป 5 ประการ คือข้อปฏิบัติทางศีลธรรมในระดับบุคคลผู้ครองเรือนอันเป็นพื้นฐานของคนทุก ๆ คนในอินเดียโบราณ ทำให้ต่อมา เมื่อพระพุทธศาสนารับเอาข้อปฏิบัติทางศีลธรรมจากมหาบาป 5 ประการมา จึงได้พัฒนาไปเป็น ธรรม 5 ประการ (ศีล 5 ในปัจจุบัน) โดยในข้อนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทำให้ครอบคลุมมากขึ้นเพื่ออุดช่องว่างทางกฎหมายของการตีความคำว่า “สุรา” ที่มีมาก่อน โดยเปลี่ยนให้ครอบคลุมเป็น “สุราเมรัยชพมาทภูฏานา” เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจเหมือนกันว่า ทุกเครื่องดื่มที่ดื่มแล้วเกิดความมีเมานั้นควรละเว้น

3) ผลกระทบที่เกิดจากดื่มสุราเมรัย ในมานวธรรมศาสตร์หรืออาจจะเรียกว่าเป็นกฎหมายทางสังคมได้วางบทลงโทษไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่การทรมานด้วยไฟให้เสียชีวิตหรือการตรึงหน้าให้เป็นคนบาปด้วยการใช้เหล็กร้อนประทับตราไว้กลางหน้าผาก และผู้ดื่มก็จะได้รับวิบากกรรมให้ไปตกนรกและเกิดมาเป็นแมลงกินของเน่าเสีย ส่วนในคัมภีร์พระพุทธศาสนาไม่มีบทลงโทษอย่างกฎหมายทางสังคมเนื่องจากข้อปฏิบัติทางศาสนาไม่ได้ผูกมัดกับข้อปฏิบัติทางสังคมดังเช่นในมานวธรรมศาสตร์ จึงมีเพียงการอธิบายว่า ผู้ที่ดื่มสุราเมรัยจะมีวิบากกรรมทำให้ตกนรก เนื่องมาจากเครื่องดื่มเหล่านี้ทำให้สูญเสียสติสัมปชัญญะ ตั้งแต่ควบคุม

ร่างกายไม่ได้จนถึงทำให้ผู้ดื่มพลาดพลังกระทำอกุศลกรรม และนอกจากนั้นก็ยังมินรกลงเป็นทีไปเมื่อเสียชีวิต

3. นิยามของสุราทางกฎหมายในประเทศไทย

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ให้ไว้ ณ วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2560 มีพระราชโองการโปรดเกล้าให้ประกาศปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ซึ่งหนึ่งในนั้นคือสุรา โดยได้รับการบัญญัติไว้ในมาตราที่ 3 (34) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2556 และอธิบายความของคำว่า “สุรา” ไว้ในหมวดที่ 2 ใบอนุญาตสำหรับสินค้าสุรา ยาสูบ และไฟ ส่วนที่ 1 สุรา ในมาตราที่ 152 ความดังนี้

“มาตรา 152 ในส่วนนี้

‘สุรา’ ให้หมายความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี

‘สุราแช่’ หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่น และให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลับแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

‘สุรากลับ’ หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลับที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย” (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 35)

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัตินี้ก็จะเห็นถึง เกณฑ์การชี้วัดว่าสิ่งใดเป็นสุราหรือไม่ใช่ ขึ้นอยู่กับปริมาณของแอลกอฮอล์ในวัตถุนั้น โดยจำกัดที่ต้องมีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรี ซึ่งเมื่อได้ทำการศึกษาประเภทของสุราทั้ง 2 ประเภทตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติ คือ สุราแช่ และสุรากลั่น ก็พบว่า

1) สุราแช่/หมัก ผลิตด้วยกรรมวิธีการหมักตามธรรมชาติโดยไม่ต้องกลั่น เช่น เบียร์ ที่ผลิตด้วยการหมักจากแป้ง ส่วนมากจะใช้อมัลต์ที่ทำจากข้าวบาร์เลย์หรือข้าวสาลีข้าวโพดแล้วจึงผสมกับยีสต์ เมื่อผสมวัตถุดิบจำพวกแป้งและยีสต์เข้าด้วยกันแล้ว จะทำให้ได้รสชาติที่ต่างกันออกไปโดยเมื่อหมักจนได้ที่แล้วปริมาณของแอลกอฮอล์จะอยู่ที่ 3-6 ดีกรี (สุทิน บุญหล้า, 2559, หน้า 10-14) ส่วนไวน์จะขึ้นอยู่กับชนิดและประเภทของไวน์ เช่น ไวน์หวาน (Sweet Wine) มีปริมาณแอลกอฮอล์ที่ 8-10 ดีกรี ไวน์ปรุง (Fortified Wine) มีปริมาณแอลกอฮอล์ที่ 16-23 ดีกรี ไวน์ขาว มีปริมาณแอลกอฮอล์ที่ 12.5 ดีกรี เป็นต้น (อุรวดี แก้วละเอียด, [ม.ป.ป.], หน้า 75)

2) สุรากลั่น เช่น สุราขาว สุราจีนสมุนไพร สุราสามทับ สุราผสม สุราพิเศษ หรือสุราที่ปรุงพิเศษเหล่านี้มีความแตกต่างกันทางด้านวัตถุดิบที่นำมาผลิตรวม เพื่อให้สุรากลั่นนั้นมีเอกลักษณ์พิเศษ แต่ทั้งหมดนี้ก็ยังใช้กรรมวิธีในการผลิตในรูปแบบเดียวกันคือ การนำกากน้ำตาลที่ได้มาจากข้าวชนิดต่าง ๆ อันเป็นวัตถุดิบประจำถิ่นนั้น ๆ และน้ำตาล ผสมน้ำและยีสต์ แล้วนำไปหมักจนได้ที่ซึ่งวัตถุดิบข้างต้นที่ผสมกันดีแล้วจะเรียกว่า “ส่ำ” เมื่อส่ำได้ที่ดีแล้ว จึงนำไปกลั่นด้วยไอน้ำ เพื่อให้ได้เอทานอลหรือสุราขาวที่มีดีกรีสูง หลังจากนั้นจึงนำสุราขาวไปปรุงตามสูตรผสมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสุราชนิดนั้น ๆ ด้วยการบ่ม แต่งสี และแต่งกลิ่นก็จะได้ออกเป็นสุรากลั่น (ปริญญพันธ์ เพชรจรรัส, 2557, หน้า 78-81 และศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, [ม.ป.ป.], หน้า 6)

สุราเหล่านี้ล้วนมีปริมาณแอลกอฮอล์อยู่ ซึ่งจะมีสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่เรียกว่า Psychoactive substance เมื่อสารนี้เข้าไปสู่ร่างกายจะมีผลกระทบ

ต่อกระบวนการทางจิตใจ เช่น การรับรู้ ความรู้สึก นี้จะเกิดขึ้นเมื่อได้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในปริมาณมากซึ่งจะทำให้เกิดความมึนเมา มึนงงและสูญเสียการทรงตัว และหมดสติในที่สุด (ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, [ม.ป.ป.], หน้า 17)

งานวิจัยโดยคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล (2563) ให้ข้อมูลว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 5 ดิกรี หรือเบียร์ 1 กระป๋อง 330 มิลลิลิตร ผู้ดื่มจะมีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดน้อยกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ซึ่งระดับแอลกอฮอล์นี้อาจทำให้สูญเสียการเคลื่อนไหวจนไม่สามารถควบคุมได้เท่าภาวะเดิม (Anirut.J, 2562) และก็ทำให้เกิดอาการหน้าแดง หัวใจเต้นเร็ว ปวดศีรษะจนถึงการคลื่นไส้ได้เนื่องจากตับไม่สามารถขับสารแอลกอฮอล์ออกจนหมดได้ (GeneusDNA, 2020)

นอกจากนี้การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ ยังส่งผลกระทบต่อร่างกายอีกหลายโรค เช่น สมองเสื่อม พิษสุราเรื้อรัง ความดันโลหิตสูง ภาวะหัวใจล้มเหลว ตับอ่อนอักเสบ เบาหวาน มะเร็งในปากและช่องปาก มะเร็งในหลอดอาหาร มะเร็งเต้านม มะเร็งกระเพาะอาหาร มะเร็งตับ มะเร็งลำไส้ใหญ่ มะเร็งรังไข่ เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ เป็นต้น นี่จึงทำให้สุราและเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์อื่น ๆ ได้รับการประกาศให้เป็นเครื่องดื่มให้โทษ แต่ก็มีสถิติว่าคนไทยมีจำนวนผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำพวกสุรากลั่น และสุราแช่/หมัก จำนวนมากถึง 55.9 ล้านคน และผู้ที่ดื่มอายุระหว่าง 25-44 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

แต่ในปัจจุบันมีเครื่องดื่มที่เป็นเครื่องดื่มคลีนลูกใหม่ที่ได้รับการพัฒนามาจากสุราแช่/หมัก คือ เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ โดยเครื่องดื่มนี้กำเนิดขึ้นในดินแดนที่มีชาวอิสลามอาศัยอยู่ (E. Hosseini, M. Kadivar, and M. Shahedi, 2002, p. 173) โดยวิธีการผลิตจะใช้กรรมวิธีเดียวกับการผลิตเบียร์แต่จะมีกระบวนการควบคุมหรือนำแอลกอฮอล์ออกจะมีวิธีการที่ต่างกัน ซึ่งในปัจจุบันมีกรรมวิธีหลัก ๆ อยู่ 3 แบบ คือ 1) สกัดแอลกอฮอล์ออกจากเบียร์ด้วยการระเหย

แอลกอฮอล์ด้วยความร้อน และแยกสารแอลกอฮอล์ออกจากของเหลวด้วยการออสโมซิส 2) หมักเบียร์ด้วยอุณหภูมิต่ำเป็นเวลานานและควบคุมไม่ให้เกิดปริมาณแอลกอฮอล์ที่มากเกินไป 0.5 ดีกรี และ 3) ควบคุมแอลกอฮอล์ด้วยการหมักกับไบโอรีแอคเตอร์ (Bioreactor) เพื่อหยุดยั้งเซลล์ของยีสต์ไม่ให้สร้างโครงสร้างโมเลกุลที่จะเรียงตัวกันแล้วเกิดเป็นแอลกอฮอล์ (Voice Online, 2562) ในทางกรรมวิธีการผลิต แม้จะใช้กระบวนการลักษณะเดียวกันกับสุราแช่/หมัก แต่เนื่องจากมีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรี ทำให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ต้องกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ในลักษณะดังกล่าวใช้ชื่อว่า “เครื่องดื่มมอลต์สกัดแอลกอฮอล์ออก” ใช้สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ยังมีแรงแอลกอฮอล์อยู่แต่ไม่เกิน 0.5 ดีกรี หรือ “เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์” ใช้สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผ่านกรรมวิธีสกัดแอลกอฮอล์ออกจากไม่เหลือแรงแอลกอฮอล์ (กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2562) นอกจากนี้ยังกำกับการแสดงข้อมูลและโฆษณาว่า “ต้องไม่สื่อในทำนองที่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงถึงเบียร์หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม พร้อมแสดงข้อความ ‘เครื่องดื่มมอลต์สกัดแอลกอฮอล์ออก’ หรือ ‘เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์’ ปรากฏคู่กับการแสดงภาพเครื่องดื่มดังกล่าวทุกครั้ง” (กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2562) แต่สำหรับเครื่องดื่มมอลต์สกัดแอลกอฮอล์ออกที่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรี เนื่องจากยังไม่มีการวิจัยอย่างชัดเจนว่าดื่มแล้วทำให้อาการเมึนเมาหรือไม่ จึงต้องใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ หากดื่มเครื่องดื่มมอลต์สกัดแอลกอฮอล์ออก 1 กระป๋อง 330 มิลลิลิตร มีแรงแอลกอฮอล์ 0.5 ดีกรี ร่างกายอาจจะได้รับแอลกอฮอล์น้อยกว่า 10 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ซึ่งยังถือว่าเป็นระดับที่ไม่เมา สามารถควบคุมสติได้และดับสามารถขับสารแอลกอฮอล์ออกจนหมดได้ภายใน 1 ชั่วโมง (Amki Green, 2013)

4. บทวิเคราะห์

การศึกษาจากส่วนที่ 2 และ 3 ที่ผ่านมา ทำให้เราสามารถตอบได้ว่า เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ แม้จะมีกรรมวิธีการผลิตในแบบเดียวกับสุราแช่แต่ในพระราชบัญญัติกรมสรรพสามิตไม่จัดเข้าเป็นสุราแช่ เนื่องจากแรงแอลกอฮอล์ที่ไม่ถึง 0.5 ดีกรี จึงทำให้เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์จัดเป็น “เครื่องดื่ม” ตามกฎหมายที่ว่าด้วยอาหารของประเทศไทย (นางนุช ใจชื่น, โศภิต นาสืบ, กมลพัฒน์ มากแจ้ง, สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และชุตินา อรรถสิพันธ์, 2561, หน้า 529) แต่ถึงกระนั้นเมื่อมองไปที่กรรมวิธีการผลิตทั้งในสังคมวัฒนธรรมอินเดียโบราณและกรรมวิธีสมัยใหม่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น ในความเป็นจริงเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์จึงควรจัดเป็น “สุรา” หรือหากจะไขข้อให้ชัดเจนคือ เป็น “เปียร์” ด้วยกรรมวิธีการผลิตอย่างชัดเจน เพียงแต่เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์นี้เป็นเครื่องดื่มที่ได้รับการพัฒนาในสังคมยุคใหม่ด้วยการสกัดเอาแรงแอลกอฮอล์ออกให้อยู่ในระดับที่ไม่เกิน 0.5 ดีกรี หรือไม่มีแรงแอลกอฮอล์อยู่ในเครื่องดื่ม และกฎหมายก็ไม่ได้จัดเครื่องดื่มประเภทนี้เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้โทษ

ส่วนประเด็นที่ว่า เมื่อพระภิกษุดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ แล้วจะผิดพระวินัยหรือไม่ ? เกณฑ์การวินิจฉัยต้องขึ้นกับพระวินัยเป็นหลัก เนื่องจากพระวินัยคือกฎระเบียบข้อบังคับที่มีวัตถุประสงค์ใช้กับพระภิกษุในพระพุทธศาสนาโดยตรง ซึ่งจากข้อสรุปในข้อ 2.1 ที่ได้สรุปไว้ว่า พระภิกษุจะผิดพระวินัยและถูกปรับอาบัติปาจิตตีย์หรือถูกปรับอาบัติทุกกฏได้ จะต้องละเมิดองค์ประกอบครบ 2 ประการคือ 1) วัตถุที่ดื่มต้องเป็นสุราเมรัยตามกรรมวิธีการผลิตที่มาในสิกขาบทวิภังค์ และวัตถุนั้นต้องก่อให้เกิดความเมามาแก่ผู้ดื่มดังที่บทาขณียได้อธิบายเพิ่มไว้ และ 2) พระภิกษุต้องดื่มล่วงลำคอไป

ในกรณีนี้ หากพิจารณาเรื่องวัตถุที่ดื่ม เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์แม้จะเป็นสุราตามกรรมวิธีการผลิตเนื่องจากเป็นเครื่องดื่มที่แช่จากข้าว สอดคล้องกับกรรมวิธีการผลิตสุราในยุคอินเดียโบราณ แต่เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์นี้ไม่

สามารถที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจมาให้กับผู้ดื่มได้ ดังที่บทาขณียีได้ให้นิยามของคำว่า “มชช” ที่หมายเอาสุราและเมรัยที่เกิดก่อให้เกิดความมั่นใจได้ ดังนั้น เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์จึงเป็นเพียง “อมชช” คือสิ่งที่ไม่ใช่น้ำเมา หากพระภิกษุดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์แล้วล้าคอไปโดยมีคิดว่าเครื่องดื่มนี้เป็นน้ำเมาหรือสงสัยว่าเป็นน้ำเมา พระภิกษุจะถูกปรับอาบัติทุกกฏตามที่บทาขณียีได้ระบุไว้

นอกจากนั้น ผู้เขียนอยากให้พิจารณาเพิ่มเติม คือ พระวินัย ข้อสุราปานวรรคนี้ ไม่ปรากฏอนุบัญญัติอันเป็นกรณีอื่น ๆ ที่เกิดจากการหาช่องโหว่จากพระวินัยเพื่อไปสู่การกระทำความที่ไม่เหมาะสมไม่ควรอันจะส่งผลกระทบต่อวงการคณะสงฆ์ ซึ่งหากพิจารณาเรื่องการเกิดขึ้นของอนุบัญญัติร่วมกับวัตถุประสงค์ในการบัญญัติพระวินัย ก็จะทำให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นพระบัญญัติหรืออนุบัญญัติก็ตาม จะเอื้อเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งประโยชน์ส่วนบุคคล ประโยชน์ส่วนรวม และประโยชน์แก่พระศาสนาที่จะข่มความแก้อยาก กำราบพฤติกรรม ป้องกันอาสวะที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทำให้คณะสงฆ์เกิดความบริสุทธิ์ และทำให้เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาของมหาชน (พระไตรปิฎก เล่ม 1 ข้อ 20 หน้า 393)

ผู้เขียนเชื่อว่า หากเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องทรงบัญญัติเพิ่มให้เป็นอนุบัญญัติและปรับอาบัติพระภิกษุเพื่อให้เอื้อต่อพระวินัย ด้วยเหตุที่ว่า เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์เป็นเครื่องดื่มที่ผลิตด้วยกรรมวิธีเดียวกันกับสุราจึงอาจทำให้ทั้งพระภิกษุผู้ยังมีกิเลสอยู่ติดในรสแห่งน้ำเมาตามหาเครื่องดื่มน้ำมาเพื่อทดแทนแบบไม่ผิดพระวินัย และเมื่อจิตใจยังคงเกาะเกี่ยวพัวพันกับรสแห่งน้ำเมา อาสวะก็จะเกิดขึ้นในจิตใจและอาจทำให้พระภิกษุไม่สามารถที่ควบคุมพฤติกรรมจากความกระหายรสน้ำเมาได้ เมื่อศรัทธาสาธุชนได้พบเห็นการกระทำที่ไม่สมควรแก่สมณสาธูปก็อาจเกิดการติเตียนและทำให้ความเลื่อมใสศรัทธาในคณะสงฆ์ลดน้อยถอยลงไป

อย่างไรก็ตาม แม้ในสมัยพุทธกาลจะไม่มีการบัญญัติอนุบัญญัติให้กับเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ก็ตาม แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้ให้แนวทางการ

ตัดสินหากไม่แน่ใจว่า พระพุทธองค์จะทรงอนุญาตให้ดื่มได้หรือไม่ นั่นคือ หลักมหาบทเทศ 4 ข้อที่ว่า “สิ่งใดที่เราไม่ได้ห้ามไว้ว่า สิ่งนี้ไม่ควร [แต่] หากสิ่งนั้นเข้ากับ สิ่งที่ไม่ควร ขัดกับสิ่งที่ควร สิ่งนั้น [ก็] ไม่ควรแก่เธอทั้งหลาย สิ่งใดที่เราไม่ได้อนุญาตไว้ว่า สิ่งนี้ควร หากสิ่งนั้นเข้ากับสิ่งที่ไม่ควร ขัดกับสิ่งที่ควร สิ่งนั้นไม่ควรแก่เธอทั้งหลาย” (พระไตรปิฎก เล่ม 7 ข้อ 92 หน้า 161) แม้พระพุทธองค์จะไม่มีการห้ามหรือบัญญัติสิกขาบทเฉพาะไว้ แต่ในเมื่อการดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ เป็นภาพที่ขัดกับสิ่งที่ควร คือ พระภิกษุต้องไม่ดื่มสุราเมรัยอันเป็นเครื่องดื่มมึนเมา ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียสติสัมปชัญญะ ขัดกับข้อปฏิบัติทางศีลธรรม สังคมก็ไม่เห็นดีเห็นงาม และจะติเตียนการกระทำอันเป็นโลกวัชชะ

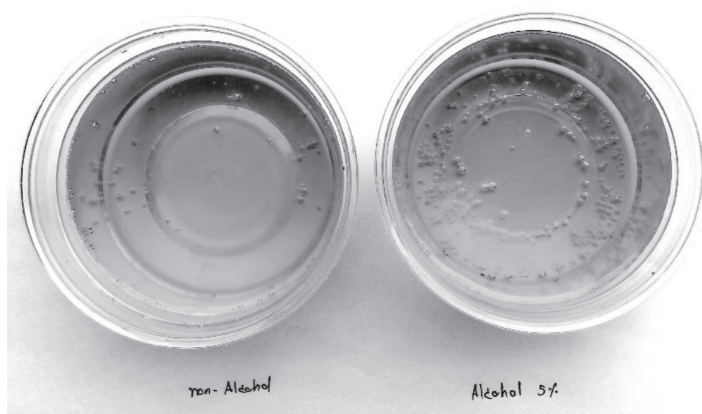
และถึงแม้ว่าสังคมในยุคปัจจุบันจะได้นำเสนอว่า เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ในอีกชื่อหนึ่งว่า “เบียร์ไร้แอลกอฮอล์” นี่อาจทำให้เกิดการสร้างการรับรู้ว่า เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ คือเบียร์ไร้แอลกอฮอล์ ก็ทำให้ผู้รับข่าวสารรับรู้ว่า เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ ก็เป็นเบียร์ชนิดหนึ่ง และเมื่อกล่าวถึงเบียร์ ผู้คนในสังคมโดยเฉพาะชาวพุทธก็จะเชื่อมโยงไปสู่ชุดความคิดเกี่ยวกับการดื่มสุราเมรัยซึ่งเป็นหนึ่งในอบายมุข ¹⁵ ทำให้เกิดความสับสนในด้านต่าง ๆ แก่ตนเองได้ และอาจเชื่อมโยงภาพของผู้ดื่มสุราเมรัยที่เมาหัวราน้ำมาประกอบด้วยก็เป็นไปได้ หากเป็นไปในลักษณะนี้ ภาพจำของคนในสังคมจะประกอบสร้างชุดความคิดใหม่กับเครื่องดื่มมอลต์สักคำว่า [ก] เครื่องดื่มมอลต์สกัดแอลกอฮอล์

¹⁵ อริยสาวกไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย เป็นฉน ดูก่อนคฤหบดีบุตร (1) การเสพน้ำเมา คือสุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลายประการ 1 (2) การเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในเวลากลางคืน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลายประการ (3) การเที่ยวดูมหรสพเป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลายประการ 1 (4) การเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลายประการ 1 (5) การคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลายประการ 1 (6) ความเกียจคร้าน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลายประการ 1 (พระไตรปิฎก เล่ม 11 ข้อ 178 หน้า 80)

ออก เป็นเบียร์ชนิดหนึ่ง [ข] เบียร์คือหนึ่งในอบายมุข [ค] การเสพอบายมุขเป็นสิ่งที่ไม่ดี ผิดศีล เกิดบาป ดังนั้น การดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์จึงเป็นสิ่งที่ผิดศีล และเกิดบาป โดยที่คนในสังคมจะไม่พิจารณาในรายละเอียดหรือขั้นตอนการผลิตแต่อย่างใด

แต่ถึงแม้จะมีปัญหาชนที่เข้าใจว่า เครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์นั้น แตกต่างจากเบียร์ที่มีแอลกอฮอล์ แต่อย่างไรก็ตาม การดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ก็สามารถส่งผลกระทบในทางอ้อมได้ เพราะจะถูกมองจากสังคมว่าเป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มมึนเมาด้วยสิ่งที่ปรากฏ คือบรรจุภัณฑ์ที่มีลักษณะเหมือนเบียร์ กลิ่น และสี เป็นต้น

ภาพที่ 2 สีของเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ (ซ้าย) และเบียร์ (ขวา)
(ผู้เขียน-ถ่ายภาพ)

หากพระภิกษุตี๋มก็จะถูกมองว่าเป็นโลภวิชชะ ชาวโลกจะติเตียนเพราะเป็นการกระทำที่ไม่สมกับสมณสาธูป ศรัทธาที่มีอยู่กับพุทธศาสนิกชนก็อาจเลือนหายไปก็เป็นได้ ดังนั้น การตี๋มเครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์จึงเป็นสิ่งที่พระภิกษุไม่ควรตี๋มแม้จะเป็นสิ่งที่ไม่มีในพระบัญญัติก็ตาม

ทางที่ดีที่สุดสำหรับพระภิกษุ เมื่อทราบว่าจะผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับการตี๋มเครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์แล้วว่า นอกจากจะทำให้ตนเองผิดต่อข้อปฏิบัติที่มีในพระวินัย และสามารถสร้างผลเสียทางอ้อมจากการถูกมองว่าเป็นผู้ละเมิดเรื่องการตี๋มสุราเมรัยไปจนถึงการสร้าง ความไม่บริสุทธิ์ให้กับคณะสงฆ์ได้ ก็พึงตั้งใจละเลิกการตี๋มเครื่องตี๋มเหล่านี้เพื่อละอาสวะที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ตนเองเกิดความบริสุทธิ์จากการรักษาสิกขาบทในพระปาฏิโมกข์จนเกิดปัญญาที่สามารถนำพาชีวิตเข้าสู่ฝั่งแห่งพระนิพพานได้

5. บทสรุป

เครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์หรือเบียร์ไร้แอลกอฮอล์ที่เป็นเครื่องตี๋มคลื่นลูกใหม่ที่มีกระแสในสังคมปัจจุบันนั้น ทั้งในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ไม่จัดเครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์เป็นสุรา เพราะมีค่าแอลกอฮอล์ไม่ถึง 0.5 ดีกรีและทำให้ไม่เกิดความมึนเมา และยังจัดให้เป็นเครื่องตี๋มตามกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องอาหารในประเทศไทย จึงทำให้เครื่องตี๋มนี้สามารถโฆษณาได้ เพียงแต่ต้องไม่มีการสื่อในเชิงให้เชื่อมโยงกับเครื่องตี๋มที่มีแอลกอฮอล์ ดังนั้น การรับรู้ของคนทั่วไปจึงอาจทราบ ว่า เครื่องตี๋มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์เป็นเหมือนกับเครื่องตี๋มทั่วไปเพียงแต่ให้รสสัมผัสที่คล้ายกับเบียร์เท่านั้น ซึ่งเมื่อเป็นอย่างนี้ พระภิกษุก็อาจเข้าไปมีส่วนข้องเกี่ยวกับเครื่องตี๋มนี้ได้ทั้งจากการซื้อหาด้วยตัวเอง หรือก็ได้รับถวายเป็นปानะ แต่ถึงแม้ว่าสังคมสมัยใหม่จะมองว่าเป็นเครื่องตี๋มทั่วไป แต่สำหรับพระภิกษุควรต้องมีการวินิจฉัยเพิ่มเติมเนื่องจากเครื่องตี๋มนี้ถูกผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีเดียวกันกับเบียร์ที่เป็นเครื่องตี๋มให้โทษ เพียงแต่มีกระบวนการสมัยใหม่ที่สามารถสกัดแอลกอฮอล์ออกเพื่อไม่ให้เกิดความมึนเมา

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารจากนักวิชาการต่าง ๆ ที่กล่าวถึงเครื่องต้มมีนเมาในสมัยอินเดียโบราณ รวมถึงการตีความจากคัมภีร์พระวินัยปิฎก ในสุราปทานวรรคก็พบว่า เครื่องต้มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ “เป็นสุรา” ด้วยกรรมวิธีผลิตอย่างชัดเจน กล่าวคือ ทำจากแป้ง ข้าว ฯลฯ เพียงแต่สุราประเภทนี้ “เป็นสุราที่ไม่ก่อให้เกิดความมีนเมา” เนื่องด้วยกรรมวิธีการสกัดแอลกอฮอล์ออกจากเครื่องต้มได้ ซึ่งสามารถเรียกว่า วัตถุที่ไม่ใช่มีนเมา (อมชข) ก็ได้ แต่ถึงกระนั้น ในบทภาชนียก็ได้กำหนดกรณีศึกษาและการปรับอาบัติไว้เพิ่มเติมสำหรับพระภิกษุผู้ดื่มวัตถุที่ไม่ใช่มีนเมาแล้วล้าคอโดยคิดว่า เป็นมีนเมาหรือสงสัยว่าเป็นมีนเมาให้ต้องถูกปรับอาบัติทุกกฏ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2562). *อย. ชี้ชัด เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ห้ามโฆษณาเชื่อมโยงถึงเบียร์หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์*. สืบค้นจาก http://pca.fda.moph.go.th/public_media_detail.php?id=2&cat=50&content_id=1591.
- กนกรัตน์ ทวีสุข และกรรณิกาญจน์ แก้วชัง. (2559). แนวคิดแรงจูงใจตามหลักพระพุทธศาสนา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย*, 3(3), 147-156.
- ชานปวีชซ์ ทัดแก้ว. (2563). วัฒนธรรม “การดื่ม” แบบอินเดียโบราณ. สืบค้นจาก https://www.facebook.com/southasianlanguageschula/photos/a.661620740566189/2895859160475658/?type=3&eid=ARcnAdcckN0spQ_GPRemn-CXbY9faDcjE-TRgg1Elw4gA8pbrhpSYKLIBE_QPq9d8ZEwyU6M1ieEjPmb&ifg=1.
- นงนุช ใจชื่น, โสภิต นาสืบ, กมลพัฒน์ มากแจ้ง, สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และชุตินา อรรถลีพันธุ์. (2561). กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรีของประเทศไทยและต่างประเทศ. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 12(4), 525-545.
- บุณชริกา บุญโญ. (2558). *กฎหมายมรดกในคัมภีร์ธรรมศาสตร์กับกฎหมายตราสามดวง* (ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ปริญญพันธุ์ เพชรจรัส. (2557). *เอกสารประกอบการสอน วิชาเทคโนโลยีชีวิตภาพอุตสาหกรรม*. สืบค้นจาก <http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/17FFcDL1Y5h69LI55FjO.pdf>.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2555). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 6*. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/mjcz/~edisp/uatucm273088.pdf>.
- วิทยา ศักยารัตน์. (2554). ครูกุล: สถาบันการศึกษาของอินเดียสมัยโบราณ. *วารสารมนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 18(2), 1-16.
- พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และนิธิยา รัตนานนท์. (2564). *Fermentation / การหมัก*. สืบค้นจาก <http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/0316/fermentation-การหมัก>.
- พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และนิธิยา รัตนานนท์. (2564). *Pickle / อาหารดอง*. สืบค้นจาก <http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/1481/pickle>.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, *วิธีการใหม่ในการศึกษากำเนิดพระไตรปิฎก*. ม.ป.พ., 2552.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. “สิกขาบทในพระปาติโมกข์เกิดขึ้นเมื่อใด.” *วารสารธรรมธรรมา*, 1(1), 13-54, สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/dhammadhara/article/view/160687/115864>.
- ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). *ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขับรถโดยไม่ผิดกฎหมาย*. สืบค้นจาก https://www.si.mahidol.ac.th/sidoctor/e-pl/articledetail.asp?id=141&fbclid=IwAR03A-hHI0CbIFb08cRqgCFuhRRfliYHYkCNP5ErpMJ3FYtCAWg_gllS_tU.
- สุทิน บุญล้ำ. (2559). *การประยุกต์ใช้โครงข่ายประสาทเทียมในการตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการหมักเบียร์ในครัวเรือน* (ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *สำนักงานสถิติฯ เผยผลสำรวจพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา พ.ศ. 2560*. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/>

DocLib14/News/2561/08-61/N30-08-61-2.pdf.

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). การศึกษาสำรวจ
โรงงานสุรากลั่น. สืบค้นจาก [http://www2.diw.go.th/sura/บำบัด
น้ำเสีย/รายงานฉบับสมบูรณ์/บทที่%203_11%20sep%2006.pdf](http://www2.diw.go.th/sura/บำบัดน้ำเสีย/รายงานฉบับสมบูรณ์/บทที่%203_11%20sep%2006.pdf).

ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563).
สุราคือยาเสพติด ทุกวันที่ดื่มมีโอกาสตายมากกว่ารอด ดับชีวิต ดับฝัน
ดับวันพรุ่งนี้. สืบค้นจาก [https://dol.thaihealth.or.th/resource
center/sites/default/files/documents/final_enuuehaaaanprak
bsuue_suraakhuueyaaesptid.pdf](https://dol.thaihealth.or.th/resource-center/sites/default/files/documents/final_enuuehaaaanprakbsuue_suraakhuueyaaesptid.pdf).

อุรวาดี แก้วละเอียด. (ม.ป.ป.). ศาสตร์และศิลป์แห่งไวน์. วารสารนักบริหาร, 27(1),
73-78. สืบค้นจาก [https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/
executive_journal/jan_mar_07/pdf/Excutive_75-80.pdf](https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar_07/pdf/Excutive_75-80.pdf).

อรันย์ หนองพล. (2562). ถอดสูตรเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออก ใครดื่ม
ดื่มอย่างไร และโฆษณาอย่างไรให้ถูกกฎหมาย?. สืบค้นจาก [https://
thestandard.co/zero-alcohol/](https://thestandard.co/zero-alcohol/).

Amki Green. (2013). แอลกอฮอล์อยู่ในร่างกายได้นานเท่าไร. สืบค้นจาก
[https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/74463/-
blo-scihea-sci-#:~:text=แอลกอฮอล์%20\(Alcohol\)%20เป็นสารกด,
เหล่านี้่ออกจากร่างกาย.](https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/74463/-blo-scihea-sci-#:~:text=แอลกอฮอล์%20(Alcohol)%20เป็นสารกด,เหล่านี้่ออกจากร่างกาย.)

Anirut.J. (2562). นักดื่มฟังไว้ ปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายเท่าไรถึงอาจทำให้
คุณถึงตายได้. สืบค้นจาก [https://www.smartsme.co.th/content/
226577](https://www.smartsme.co.th/content/226577).

GeneusDNA. (2020). ดับกำจัดแอลกอฮอล์ไม่ได้ อันตรายกว่าที่คิด! พันธุกรรม
คือ สาเหตุสำคัญ. สืบค้นจาก [https://www.blog.geneusdna.com/
post/alcohol-dna](https://www.blog.geneusdna.com/post/alcohol-dna).

MarketingOops!. (2562). เปิดแผน Heineken 0.0 Barcode ชิงตลาดเปียร์ไร้
แอลกอฮอล์เจ้าแรกในไทย. สืบค้นจาก <https://www.marketingoops>.

com/news/brand-move/heineken-0-0-barcode/.

Voice Online. (2562). ‘เปียร์ไรแอลกอฮอล์’ ทางเลือกใหม่ของคนรักสุขภาพที่กำลังเติบโตไปทั่วโลก. สืบค้นจาก <https://voicetv.co.th/read/iLW7tAtpO>.

ภาษาอังกฤษ

Anthony Kennedy Warder. (1994). *Indian Kavya Literature*, Volume 4. Shri Jainendra press: India.

E. Hosseini, M. Kadivar, and M. Shahedi. (2002). Physicochemical Properties and Storability of Non-alcoholic Malt Drinks Prepared from Oat and Barley Malts. *Journal of Agricultural Science and Technology*, 14(1), 173-182.

E. Lamotte. (1988). *History of Indian Buddhism*. Peeters Press: Louvain-Paris.

Ganga Prasad Yadava. (1981). *Dhanapāla and His Times: A Socio-cultural Study Based Upon His Works*. Concept Publishing Company: New Delhi.

Kautilya. (1967). *Arthashastra*. (R. Shamasastri Trans). Mysore Publishing and Printing House: India.

Kayu Okutsu, Arisa Kurotani, Yohei Sasaki and Masayuki Mikage. (2013). Differences between the chemical constituents of tincture and *Arishta*, and ayurvedic herbal liquor prepared from ginger, long pepper and jujube. *J.Trad.Med*, 30(5/6), 206-214.

Koyel Koley. (2018). Hinduism and Abortion: A Traditional View. *Inter-national Journal of Creative Research Thoughts*, 6(2), 92-98.

- K.T. Achaya. (1991). Alcoholic Fermentation and its products in Ancient India. *Indian Journal of History of Science*, 26(2), 123-129.
- Madhavi Kolhatkar. (1987). The Method of Preparing Surā According to the Vedic Texts. *Bulletin of the Deccan College Post-Graduate and Research Institute*, 46, 41-45.
- Mornier Williams. (1986). *A Sanskrit-English Dictionary*. Shri Jainendra Press: India.
- Om Prakash. (2004). *Cultural History of India*. New Age International: New Delhi.
- T.W. Rhys Davids and William Stede. (1921-1925). *The Pali Text Society's Pali-English Dictionary*. The Pali Text Society.
- Pandurang Vaman Kane. (1941). *History of Dharmasāstra*. Bhandarkar Oriental Research Institute: Poona.
- Saji Joseph and Hemeletha K. (2020). Alcohol and Alcoholism in India: A Historical Review. *International Journal of Science and Healthcare Research*, 5(4), 343-354.
- S. Sekar. (2007). Traditional alcoholic beverages from Ayurveda and their role on human health. *Indian Journal of Traditional Knowledge*, 6(1), 144-149.